

LANDSFÖRENINGEN FÖR KVINNANS POLITISKA RÖSTRÄTT
WICKSELL, ANNA CHRISTINE MARGRETHE BUGGE

**Om kommunal rösträtt för gifta kvinnor :
föredrag vid L.K.P.R:s årsmöte i Gävle 1908 /
Anna B. Wicksell**

Stockholm : Ekman
1908

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

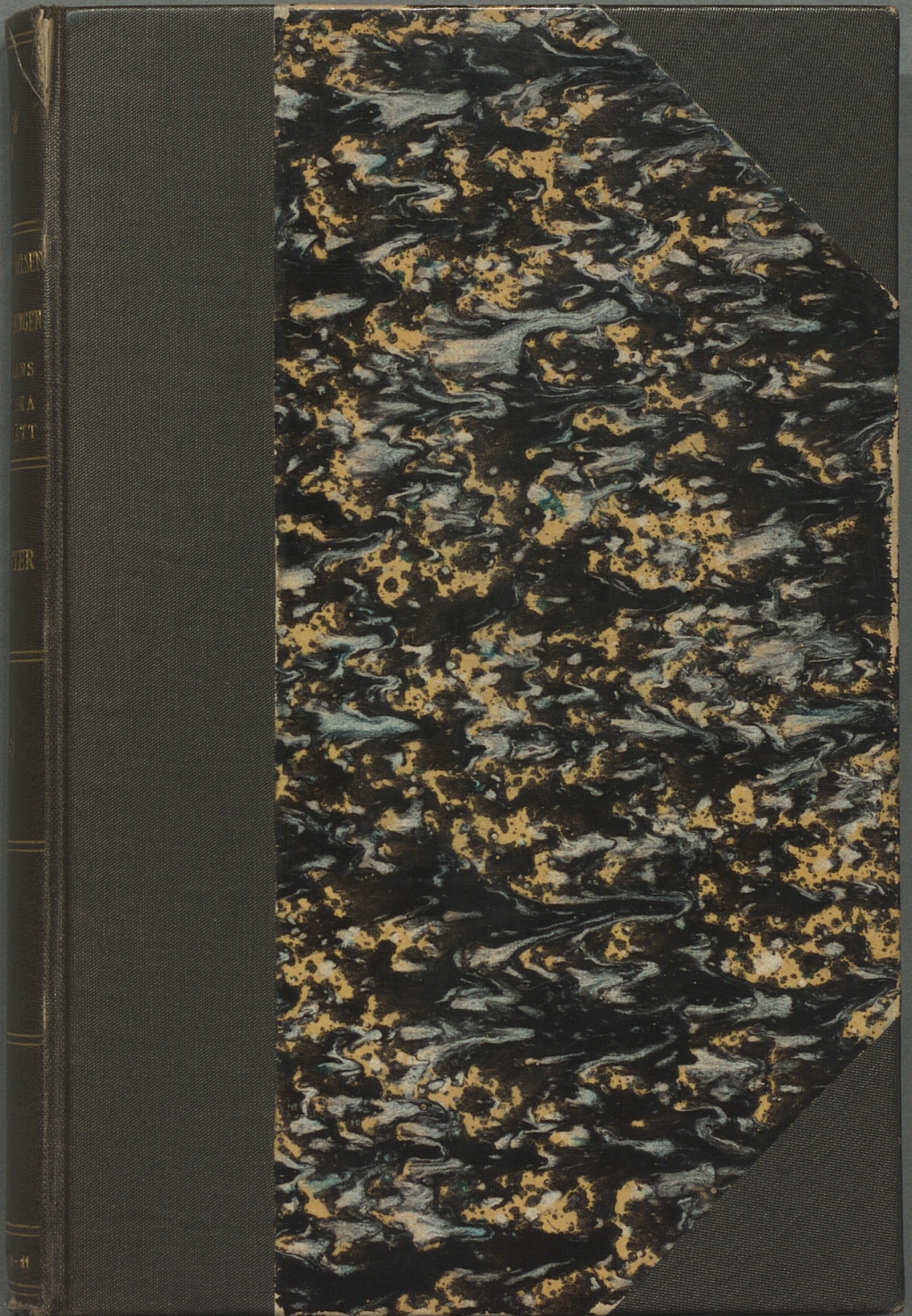
- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.

Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> alla boken.

- <http://search.books2ebooks.eu/>

MAY
JUN
JUL
AUG
SEPT
OCT

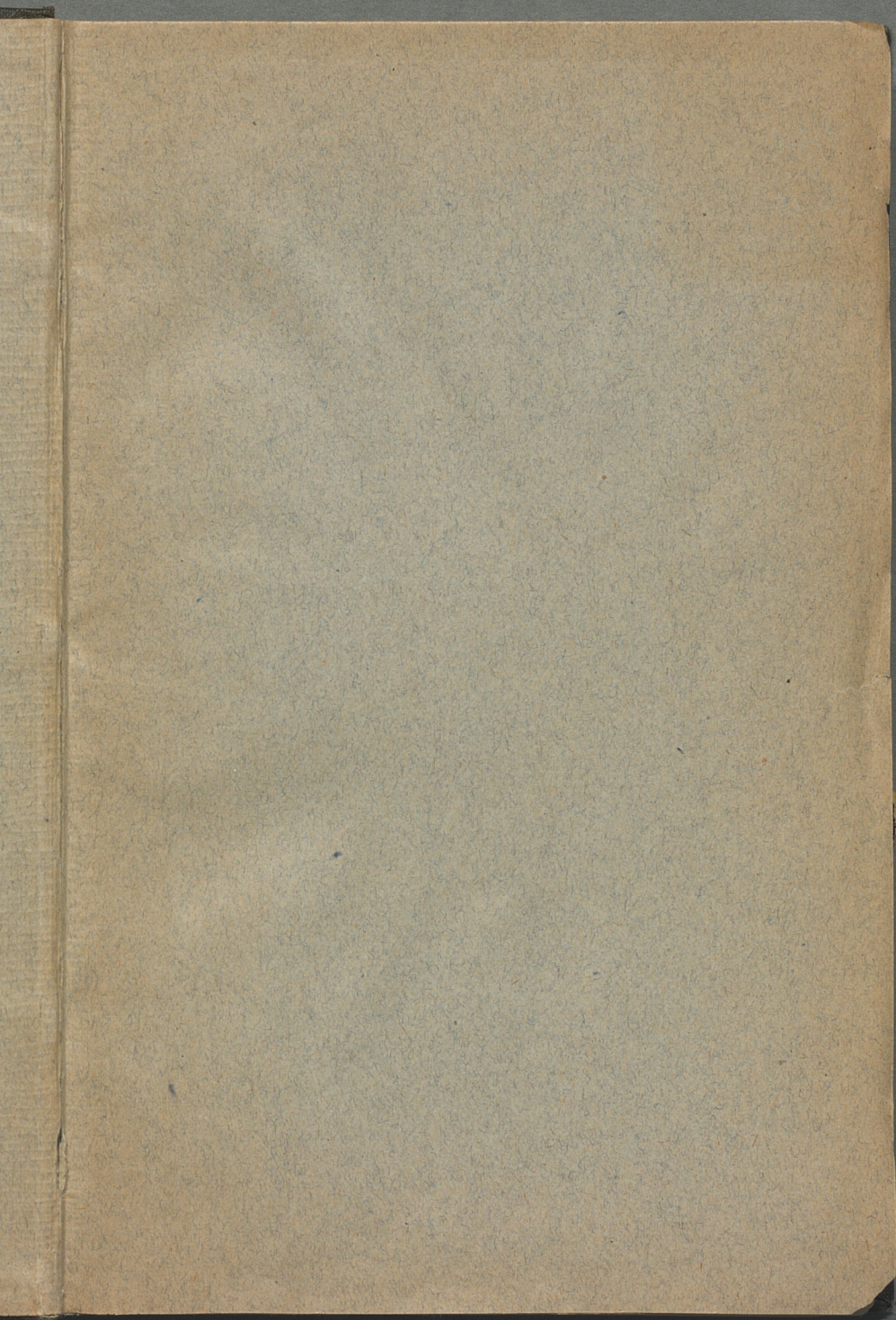
Kungl. Biblioteket
STOCKHOLM

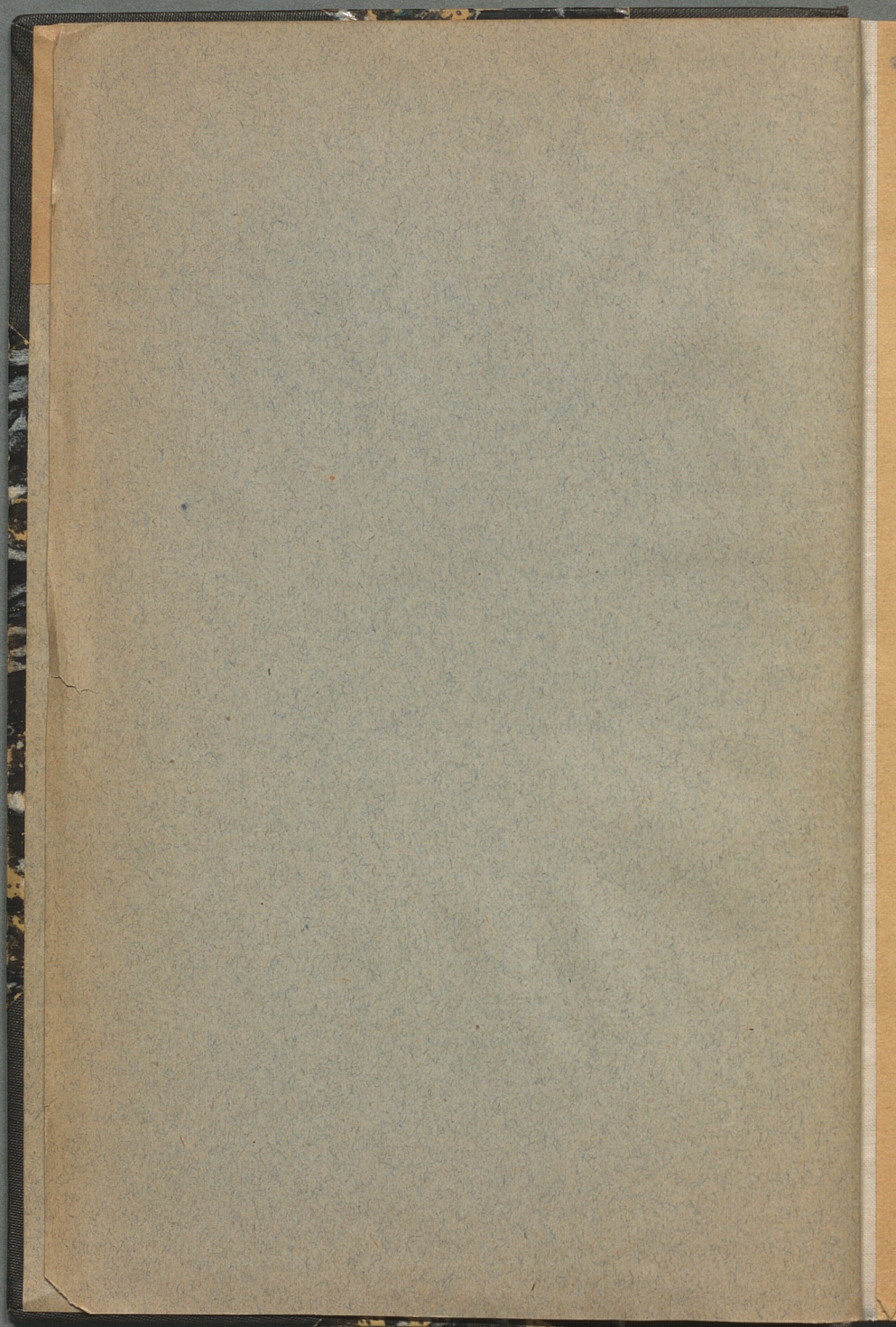
Polit.

Sv.

Röstr.

Sällsk.

SKRIFTER, UTGIVNA AV CENTRALSTYRELSEN I LANDS-
FÖRENINGEN FÖR KVINNANS POLITISKA RÖSTRÄTT.

IV

OM KOMMUNAL RÖSTRÄTT
FÖR
GIFTA KVINNOR

FÖREDRAG VID L. K. P. R:s ÅRSMÖTE
I GÄVLE 1908

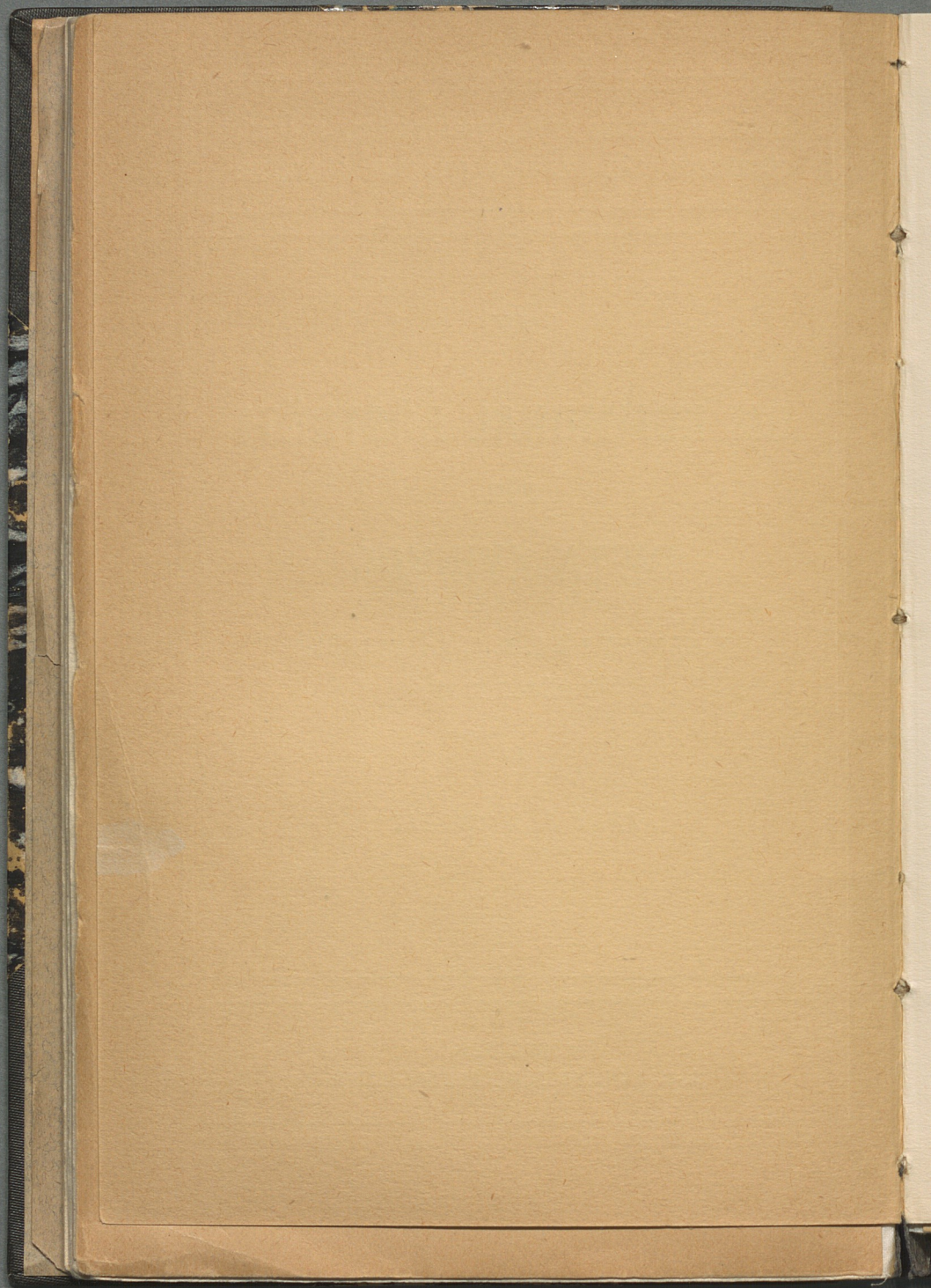
AV

ANNA B. WICKSELL

STOCKHOLM
A.-B. EKMANS FÖRLAGSEXPEDITION.

PRIS 10 ÖRE.

PRIS 15 ÖRE.

SKRIFTER

UTGIVNA AV

CENTRALSTYRELSEN

I LANDSFÖRENINGEN FÖR
KVINNANS POLITISKA
RÖSTRÄTT.

IV.

OM KOMMUNAL RÖSTRÄTT FÖR GIFTA KVINNOR.

FÖREDRAG VID L. K. P. R:s ÅRSMÖTE I GÄVLE 1908.

AV

ANNA B. WICKSELL.

STOCKHOLM

A.-B. EKMANS FÖRLAGSEXPEDITION.

PRIS 15 ÖRE.

SKRIFTER

CENTRALSTYRELSEN

FÖR
SVERIGES
REGERING

IV

DE FÖRSTA FÖRSLAGEN TILL

LAGEN OM

IV

1908

STOCKHOLM 1908
OSKAR EKLUNDS BOKTRYCKERI.

Den stora skillnaden mellan den politiska och den kommunala rösträtten är som vi alla veta, att den förra, så långt den över huvud sträcker sig, är byggd på personlighetsprincipen, den senare däremot helt och hållet på förmögenhetsprincipen. Den politiska rösträtten är personlig i den meningen, att den endast kan innehavas av *människor*, icke av menigheter, bolag eller andra s. k. juridiska personer, t. ex. sterbhus och dyl. Den visar sig vidare såsom personlig däri, att den hos sina innehavare förutsätter vissa rent personliga egenskaper, en viss ålder, normalt förstånd, bostad inom valkretsen o. s. v. samt å andra sidan däri, att den åt alla röstberättigade ger samma inflytande — en man, en röst.

Med den kommunala rösträtten däremot förhåller det sig på annat sätt. Den är så gott som uteslutande byggd på förmögenhetsgrundval: varhålst det finnes en förmögenhetsmassa eller en arbetsinkomst av en viss storlek, är denna beklädd med kommunal rösträtt, alldeles oberoende av om den, som äger denna förmögenhet eller denna inkomst, är bosatt inom kommunen eller icke (blott han är svensk medborgare), om det är en person eller ett bolag, om det är en fullmyndig eller ett barn eller en sinnesrubbad o. s. v. — naturligtvis *utövas* i sistnämnda fall rösträtten genom en annan, förmyndaren, liksom ett aktiebolag röstar genom sin disponent. Och här är ej heller fråga om någon personlig likvärdighet: liksom den kommunala rösträtten direkt bygger på förmögenheten eller in-

komsten, så tar den även hänsyn till storleken av dessa, så att alltså röstetalet upp till en viss, betydligt hög gräns graderas efter förmögenhetens eller inkomstens storlek.

På grund av denna strängt genomförda förmögenhetsrepresentation ha även *kvinnor* kommit i åtnjutande av kommunal rösträtt, då ju även de kunna vara innehavare av förmögenhet eller inkomst. Vi veta alla hur liten reell betydelse denna kommunala rösträtt har för kvinnorna. Dels är det över huvud endast ett fåtal av dem som har en självständig inkomst över 500 kr., och dels äro även dessas inkomster i det hela så små, att kvinnornas samlade röstetal endast kommer att utgöra en nästan försvinnande bråkdel av det hela. Jag hänvisar här till de siffror, som av de olika F. K. P. R. uträknades med anledning av de kommunala valen år 1904, och som återfinnas i L. K. P. R:s årsberättelse för sagda år.

Som bekant har det på grund av gällande förmögenhetsrättsliga och finansrättsliga bestämmelser endast varit i ytterst få fall, som *gifta* kvinnor blivit uppförda till beskattning för sig, m. a. o. fått egen debetsedel och därmed kommit i åtnjutande av kommunal rösträtt. Hos de högsta skattemyndigheterna, kammarrätten och Kungl. Maj:t, har denna praxis för övrigt aldrig haft stöd, och den torde numera alldeles upphört, sedan den nya progressiva inkomstskatten givit ett ökat statsfinansiellt intresse åt bestämmelsen, att mannens och hustruns inkomster skola sammanräknas vid beskattningen. I sitt svar på L. K. P. R:s enquête år 1903 rörande denna fråga uttalar prof. Kallenberg såsom sin åsikt, att nämnda praxis endast i ett fallvore förenlig med våra civilrättsliga grundsatser, nämligen i det fall, då genom äktenskapsförord eller boskillnad egendomsgemenskapen mellan makarne *fullständigt upphävs*. Kommunalskattekommittén 1900 hade föreslagit, att en hustrus inkomster skulle särskilt beskattas, så snart hon enligt lag äger att över desamma ensam råda — alltså även i de långt talrikare fall, då hustrun har självständig arbets-

inkomst eller genom gåva eller testamente fått egendom under egen förvaltning utan att likväl ha erhållit boskillnad; men enligt Kallenberg skulle detta förslag stranda på den omständigheten, att mannen enligt vår civilrätt i sista hand måste anses svara jämväl för hustruns utskylder, så länge *någon grad* av egendoms-gemenskap äger rum.

Efter motion av herr K. Staaff antog riksdagen år 1904 en skrivelse till regeringen med begäran om utredning av denna fråga. Enligt meddelande från statsministern lär regeringen i år komma att fram-lägga kungl. proposition om egen debetsedel för gift kvinna med egendom under egen förvaltning. Huru-vida herr statsministern med detta uttryck menat endast gifta kvinnor med full boskillnad eller uttrycket i enlighet med riksdagens skrivelseförslag omfattar varje sådan gift kvinnas inkomst, över vilken hon äger ensam råda, är ej alldeles klart, men kommer att visa sig, så snart den kungl. propositionen föreligger. Att denna senare utsträckning, såsom prof. Kallenberg framhåller, i viss mån komme i strid med de allmänna civilrättsliga reglerna för förmögen-hetsförhållandena mellan man och hustru, är obestrid-ligt; men å andra sidan står den i god överensstäm-melse med de paragrafer i giftermålsbalken, som giva hustrun rådighet över egen arbetsförtjänst m. m. Dessa paragrafer äro själva undantagsbestämmelser, och att en undantagsbestämmelse drar en annan med sig såsom en konsekvens, är varken ovanligt eller ologiskt.

Som vi alla torde veta, vanns Andra Kammarens samtycke till det vilande politiska rösträttsförslaget endast till priset av en länge efterlängtd kommunal röst-rättsreform, vilken sätter det kommunala röstmaximum såväl på landet som i städerna till 40 röster. Denna reform är såsom sådan riktad mot de mycket stora inkomst-tagarnes och enkannerligen bolagens stora röstöver-vikt i en mängd kommuner och har så tillvida ingen-ting att göra med kvinnornas rösträtt. Emellertid for-mulerade vid sistlidne riksdag även liberala samlings-partiet ett förslag till kommunalreform, som utom

regeringens rösträttsbegränsning jämväl upptog dels förslaget om en personlig tilläggsröst åt varje röstberättigad, sålunda även i kommunen införande ett litet blygsamt moment av lika och personlig rösträtt, dels också förslag om, att kommunalt röstberättigad kvinna även skulle vara *valbar*, icke endast till de få nämnder, till vilka hon redan nu på grund av speciella bestämmelser är valbar, utan till alla kommunens förtroendeuppdrag, således även stadsfullmäktige eller kommunalfullmäktige — dock icke landslagsmän.

Även herr C. A. Lindhagen m. fl. samt socialdemokratiska partiet framlade vid samma riksdag motioner om kommunal rösträtt, däri kvinnors valbarhet medtagits. Men dessa motioner anslö sig ej till den kungl. propositionen i ämnet, utan begärde principiellt allmän och lika rösträtt såväl för män som kvinnor jämväl inom kommunen.

Av dessa motioner upptogs principen om kommunal valbarhet jämväl för kvinna av utskottet, och dess förslag accepterades av regeringen samt antogs av riksdagen — alltjämt med det villkor för reformens ikraftträdande, att jämväl det politiska rösträttsförslaget bleve 1909 års riksdags beslut. Sålunda har principen om kvinnans valbarhet i kommunen faktiskt antagits av såväl regering som riksdag, och förslaget vilar nu, tills efter innevarande års val den politiska rösträttsfrågan avgjorts. Alla utsikter äro väl också, att det nu vilande förslaget går igenom.

Vilka känslor vi nu än personligen hysa för det vilande politiska rösträttsförslaget, kunna vi ju endast med glädje hälsa kommunalreformen och enkannerligen kvinnornas valbarhet. Men denna gäller alltså ännu så länge endast de ogifta kvinnorna, ty överallt är förutsättningen för valbarhet, att vederbörande även skall vara röstberättigad. Rörande en del av de nämnder, till vilka kvinnor redan nu äro valbara, nämligen fattigvårdsstyrelse, fosterbarnsnämnd, och barnavårdsnämnd, har den omständigheten, att de gifta kvinnorna äro uteslutna, även sprungit riksdagen i

ögonen såsom något besynnerligt och onormalt, och redan år 1902 avlät riksdagen en skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan om förslag till sådan ändring, att även gift kvinna bleve valbar till fattigvårdsstyrelse, och i en senare skrivelse begärdes detsamma i fråga om de andra två nämnderna. Emellertid måtte problemet ha förefallit Kungl. Maj:t för svårt, ty mig veterligt har intet kungl. förslag i denna riktning försports. Och den svårighet, som Kungl. Maj:t således ännu icke kunnat komma förbi, ligger säkerligen just däri, att ett kommunalt förtroendeuppdrag på detta sätt skulle kunna tilldelas personer, som icke vore i kommunens allmänna angelägenheter röstberättigade.

Så slående orimligt är emellertid hela detta förhållande, att i åtskilliga kommuner ut över landet gifta kvinnor redan i flera år faktiskt suttit såsom medlemmar av fattigvårdsstyrelse och där gjort god tjänst. Man har i dessa kommuner tolkat lagen så, att även gift kvinna vore valbar, och så länge beslutet om deras inväljande icke överklagats, sitta de ju kvar; men detta, att ingen ännu överklagat beslutet, är ju onekligen en svag grund att sitta på, och det är icke endast önskvärt utan rent av nödvändigt, att frågan snarast möjligt ordnas, så att gällande lag och praxis komma i överensstämmelse med varandra.

Emellertid äro vi väl alla överens om, att det beklagliga i att valarbeten ej kan omfatta jämväl gift kvinna, icke gäller endast dessa nämnder, utan lika mycket gör sig kännbar inom hela det kommunala området. Jag undrar, om det icke skall gå de flesta, som det gått mig, då jag försökte göra klart för mig vilka av alla de kvinnor jag känner, som jag skulle önska invalda i stadsfullmäktige — den största delen voro gifta kvinnor. — Särskilt inom det kommunala livet ligger det så nära tillhands att i första rummet tänka på de gifta kvinnorna; det kommunala hushållet har i så många avseenden analoga uppgifter med det enskilda hushållet, att kvinnor som i årtal vunnit erfarenhet genom att förvalta och förkovra det senare, borde ha alldeles särskilda betin-

gelsor för att även kunna hjälpa till med att förvalta det förra. Därtill kommer, att jag känner mig rätt säker på, att en gift kvinna i stadsfullmäktige eller kommunal nämnd skulle kunna uppträda med större auktoritet och påräkna större uppmärksamhet än en ogift — kanske i åtskilliga fall oberättigat, men det är en annan fråga. Slutligen torde i allmänhet en gift kvinna ha mera tid att ägna åt det nödvändiga arbetet med de kommunala frågorna. Till allt detta kommer även den besynnerlighet, att om vi få tänka oss den politiska rösträtten för kvinnor genomförd, gifta kvinnor lika väl som ogifta bli valbara till riksdagens båda kamrar, medan de alltså fortfarande skulle vara uteslutna från allt deltagande i de kommunala angelägenheterna, som dock både ligga dem närmare och i allmänhet även uppfattas såsom en förskola till de politiska, och där dessutom kvinnor såsom sådana varit röstberättigade snart 50 år.

Men det borde väl ej vara nödvändigt, att jag står här och pläderar för önskvärdheten av att även gift kvinna skulle vara kommunalt valbar; att vi alla önska detta, faller ju av sig självt. Det torde av det föregående även vara klart, att den enda vägen, åtminstone den enda rimliga vägen, till att uppnå detta önskemål går genom den kommunala rösträtten. Kan den gifta kvinnan bli kommunalt röstberättigad, så blir hon eo ipso kommunalt valbar, ifall det nu vilande kommunalförslaget blir gällande lag. Till yttermera visso har i detta förslag uttryckligen intagits en bestämmelse om att för gift kvinna den omständigheten, att hon står under mannens målsmanskap, ej får anses utgöra något hinder för hennes valbarhet.

Att göra gift kvinna kommunalt röstberättigad möter emellertid här i landet särskilda svårigheter däriigenom, att den kommunala rösträtten ju, såsom jag framhöll i början, ej är personlig utan byggd på, vad man korteligen kallar den graderade skalan. Vi ha ej här den enkla utväg, som tillgreps i Norge, nämligen att utan vidare göra hustrun röstberättigad, när mannen är det, eller rättare sagt, vi

äro ej färdiga med detta, utan ha det mycket svårare problemet att handskas med, hur hustruns rösträtt låter förena sig med den graderade skalan. Ty vilja vi ej vänta med hela denna fråga, till den tid en gång kommer, då den graderade skalan får stryka på foten, och vi få *lika* rösträtt jämväl i kommunen — och det kan dröja länge ännu — så måste vi acceptera den, så som den nu finnes, och undersöka, hur vi utan att ändra röstberäkningen kunna få de gifta kvinnorna infogade i systemet.

Man kan härvidlag tänka på två olika vägar — d. v. s. jag har icke kunnat finna flera — kan någon annan utleta ytterligare några till, så är det så mycket bättre. Båda som jag nu skall referera, äro bekajade med brister och svårigheter, som göra dem till nödfallsutvägar under väntans dagar — medan vi vänta på den lika rösträtten, menar jag. Det ena sättet är att *till förmån för hustrun* tillämpa liberala samlingspartiets princip om en personlig tilläggsröst, det andra att *fördela* mannens — eller familjens — röster mellan båda makarna.

Med det första av dessa sätt kan naturligt och enkelt kombineras den redan väckta och aktuella frågan om egen debetsedel för gift kvinna. Så långt som det lagenligt medgives en gift kvinna att få sin inkomst särskilt för sig taxerad, så långt bör naturligen också hennes rösträtt i kommunen grunda sig på denna taxering — i likhet med vad fallet är med alla andra medborgare. Men där den egna debetsedeln icke kan komma till användning — först och främst i den stora massa av fall, där hustrun helt enkelt ingen självständig inkomst har — skulle principen om en personlig tilläggsröst träda till som en *fyllnadsbestämmelse*, automatiskt verkande, så att om rätten till egen debetsedel utsträcker längre, exempelvis genom ändringar i äktenskapslagstiftningen, så inskränkes området för den personliga tilläggsrösten och tvärtom.

För alla dem som önska principen om likställighet mellan man och hustru löst på den väg, att all

egendomsgemenskap upphäves, så att var och en äger sitt och till den andras endast har arvsrätt, ej samäganderätt eller giftorätt, medför detta sätt att lösa frågan den fördel, att det åtminstone icke utgör något hinder för att komma fram på denna väg. Principen om gift kvinnas äganderätt i den mera inskränkta bemärkelse, i vilken man vanligen tar detta ord, harmonierar fullkomligt med en kommunal rösträtt, byggd på den egna debetsedeln såsom huvudregel.

Den andra utvägen att skaffa de gifta kvinnorna kommunal rösträtt, nämligen att dela mannens samlade röstetal mellan de båda makarna, bygger däremot härvidlag på en helt annan grund. Skola rösterna delas, blir det enda naturliga, att de delas *lika*; allt annat blir det rena godtycket¹. Även här är den ledande tanken den stora och allmänna principen om mannens och hustruns likställighet inom äktenskapet, men här blir det en likställighet byggd på *egendomsgemenskapens* grund — tänker man sig det familjerättsliga korrollariet till denna ordning, blir det närmast den verkliga och fulla samäganderätten, där båda ha allt sitt gemensamt och *båda* ha rådighet, så att alltså den ena aldrig kan disponera över förmögenheten utan den andras samtycke.

Här finnes ingen plats för den egna debetsedeln utom möjligen i de fall, där full boskillnad finnes, där makarna således medvetet givit sig själva en undantagsställning — där finge man väl även på det skattepolitiska och offentlighetsliga området taga konse-

¹ Jag skall dock här bekänna, att detta ej var min första tanke, utan jag stannade ursprungligen vid, att hustrurna skulle få $\frac{1}{3}$, mannen alltså behålla $\frac{2}{3}$ av det samlade röstetalet. Borgmästare Lindhagen, med vilken jag något rådgjort om saken, ställde sig emellertid avgjort på den ståndpunkten, att rösterna borde delas lika. Som min första ståndpunkt endast förestavats av ett slags blygsamhetsskäl, en önskan om att göra reformen mera smaklig för de äkta männen, medan borgm. Lindhagens ju i alla avseenden är principiellt riktigare, har jag numera — med glädje och tacksamhet — övergått till denna senare.

kvensen av denna särställning, så länge den är lagligen medgiven.

Detta sätt att lösa frågan kan alltså formuleras så, att familjen upprätthålles såsom en enhet i för-mögenhets- och beskattningshänseende och därmed i röstberäkning; men denna enhet representeras utåt av två fullt likvärdiga personer.

Det återstår dock här svårigheten att veta, vad man skall göra i de fall, där endast en röst finnes och sålunda ingenting att dela på. Att här utan vidare låta hustrun bli utan, vore väl hårt, isynnerhet om, som rätt ofta är fallet, den ena rösten endast uppnåtts med tillhjälp av hennes arbetsförtjänst. Det mest rationella torde kanske vara, att i dessa fall låta den ena rösten disponeras av vilken som helst av makarna, i analogi med den ordning, som nu äger rum i fråga om prästval.

Ser man åter på verkningarna av dessa båda sätt att genomföra de gifta kvinnornas rösträtt, så måste vi säga oss, att om vi tänka endast på det inflytande, själva rösträtten skall skänka dem, detta i båda fallen bleve ganska obetydligt. Kanske blir det märkvärdigt nog störst på det förra sättet, med den ena personliga rösten. Ty dessa röster äro i alla händelser nya, särskilt tillkomna, och de verka därför med hela sin styrka; likaledes komme de att i någon mån verka utjämnande på förhållandet mellan de små och stora röstetalen ävensom underlätta övergången till den rent personliga rösträtten jämväl på det kommunala området, sålunda utgöra ett steg i rent demokratisk riktning, såsom väl även tanken var med den av liberala samlingspartiet föreslagna personliga tilläggsrösten. För mig och för alla dem, som principiellt hålla på grundsatsen om den lika rösträtten även inom kommunen, framstår detta såsom en fördel; för dem åter, som hålla på den nuvarande ordningen, ställer sig saken naturligtvis omvänt, och de komma att ur denna synpunkt föredraga den andra utvägen, att man och hustru dela familjens samlade röstetal. Under detta system blir i alla de fall, där man och hustru

rösta lika, och det är nog det övertäggande flertalet, resultatet av hustruns röstgivning alldeles detsamma, som om mannen ensam röstat med alla dessa röster; endast i de fall, där hustrun röstar på en sida, mannen på en annan, verkar hennes röstgivning på det samlade resultatet; hennes och mannens röster ta då nämligen ut varandra, och hennes röstande har alltså samma verkan, som ifall under den nuvarande ordningen mannen alldeles avhållit sig från att rösta.

Men båda sätten medföra i alla händelser den fördel, att gift kvinna blir *valbar*, och detta torde i verkligheten tillsvidare vara det väsentligaste. Inom stadsfullmäktige eller nämnder gäller ej längre den graderade skalan; där är en kvinnas röst värd lika mycket som en mans, och hennes inflytande blir beroende icke på storleken av hennes eget eller hennes mans skattebelopp, utan på den insats av personlig duglighet och personlig syn på sakerna, som hon kan medbringa till sitt kommunala arbete. Och jag tror för min del, att en duglig och erfaren gift kvinna har en ganska stor sådan personlig insats att komma med. Därför tycker jag, vi alla skola göra vad vi kunna för att skaffa de gifta kvinnorna kommunal rösträtt och därmed valbarhet, så att en utvald stab av dem, jämte de ogifta, inom de kommunala representationerna måtte kunna föra våra runor med den äran.

Ovanstående är, så långt det räcker, ett i det väsentliga ordagrant återgivande av det föredrag om detta ämne jag hade äran hålla inför det i Gävle detta år församlade centralstyrelsemötet. Föredraget avslöts där med formulerande av tre särskilda punkter såsom grundval för diskussionen, nämligen:

1) huruvida centralstyrelsen önskade, att man skulle söka åstadkomma motion i denna fråga och i så fall redan i år;

2) huruvida centralstyrelsen ville uttala sig för något av de ovan refererade olika förslagen att lösa frågan;

3) vad centralstyrelsen ansåg borde göras för att få frågan ytterligare ventilerad såväl inom lokal-föreningarna som i pressen.

Resultatet av diskussionen, som började på ett halvenskilt och avslöts på ett enskilt sammanträde, blev, att centralstyrelsen ej ansåg sig kunna nu på rak arm uttala sig för något av de framställda sätten att lösa frågan, men att den ansåg frågan i och för sig vara av den vikt, att den snarast möjligt borde bringas inför regering och riksdag. Beslutet blev därför, att centralstyrelsen skulle anmoda liberala samlingspartiet genom häradsh. K. Staaff att väcka motion i frågan, om möjligt redan vid innevarande års riksdag, men därvid helt och hållet överlämna åt de blivande motionärerna att välja vilketdera sätt att lösa frågan, de själva måtte finna lämpligast. Rörande punkt 3 beslöts, att föredraget skulle tryckas och genom F. K. P. R:s försorg spridas bland kvinnorna.

I enlighet med detta beslut vände sig V. U. genast till herr Staaff med anmodan om, att liberala samlingspartiet ville väcka motion i frågan. Partiet befanns även villigt att så göra, och förslag har också nu väckts om skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om utredning av och förslag till sådana ändringar i kommunalförfattningarna, att gift kvinna, som ej på grund av att hon själv är skattepliktig äger kommunal rösträtt, men vars man är kommunalt röstberättigad, måtte erhålla en röst.

Utom liberala samlingspartiet har även borgm. Lindhagen väckt motion i frågan. Även detta är ett skrivelseförslag, men här yrkas — liksom ifjol — principiellt på allmän och lika kommunal rösträtt för män och kvinnor, subsidiärt åter begäres, tills detta blivit genomfört, dels *lika* rösträtt inom kommunen för de nu röstberättigade, dels även kommunal rösträtt för kvinna, som är gift med kommunalt röstberättigad man.

11

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Nytt i bokhandeln

Dagens mest brännande fråga:

Målsmanskapet och Kvinnans ställning inom äktenskapet.

Av Mathilda Staël von Holstein.

Utgiven av

Centralstyrelsen i Landsföreningen för Kvinnans
Politiska Röst rätt.

Pris 50 öre.

»Var och en, som vill härska, vill helst utöva sin makt över dem, som äro honom närmast, med vilka han tillbringar sitt liv, med vilka han har mest att göra och hos vilka varje motstånd mot hans myndighet oftast måste komma i strid med hans enskilda tycken.»

J. Stuart Mill.

»Samma kvinna, av vilken man fordrar, att hon som moder och maka skall genom barnens fostran skapa utmärkta män och kvinnor åt nationen, hon hindras av sin förmyndare, mannen, att nedlägga sin röst i urnan vid val av lagstiftare.»

»Endast i äktenskapet förekommer oansvarig förvaltnings- och dispositionsrätt över annans egendom.

Den svenska äktenskapslagstiftningen uppmuntrar direkt männen till ingående av äktenskap för ekonomisk vinnings skull. Har en kvinna förmögenhet, är ett giftermål med henne det enklaste sättet att göra sig fri från ungarlångskulder och få ökat rörelsekapital utan ränte- eller återbetalningsskyldighet. Däri har författarinnan fullt rätt. En förträfflig skrift, som bör läsas av alla såväl vänner, som motståndare till kvinnans politiska rösträtt.»

K. B.

Aktiebolaget Ekmans Förlagsexpedition.

Centralförbundets för Socialt Arbeta Skriftserie.

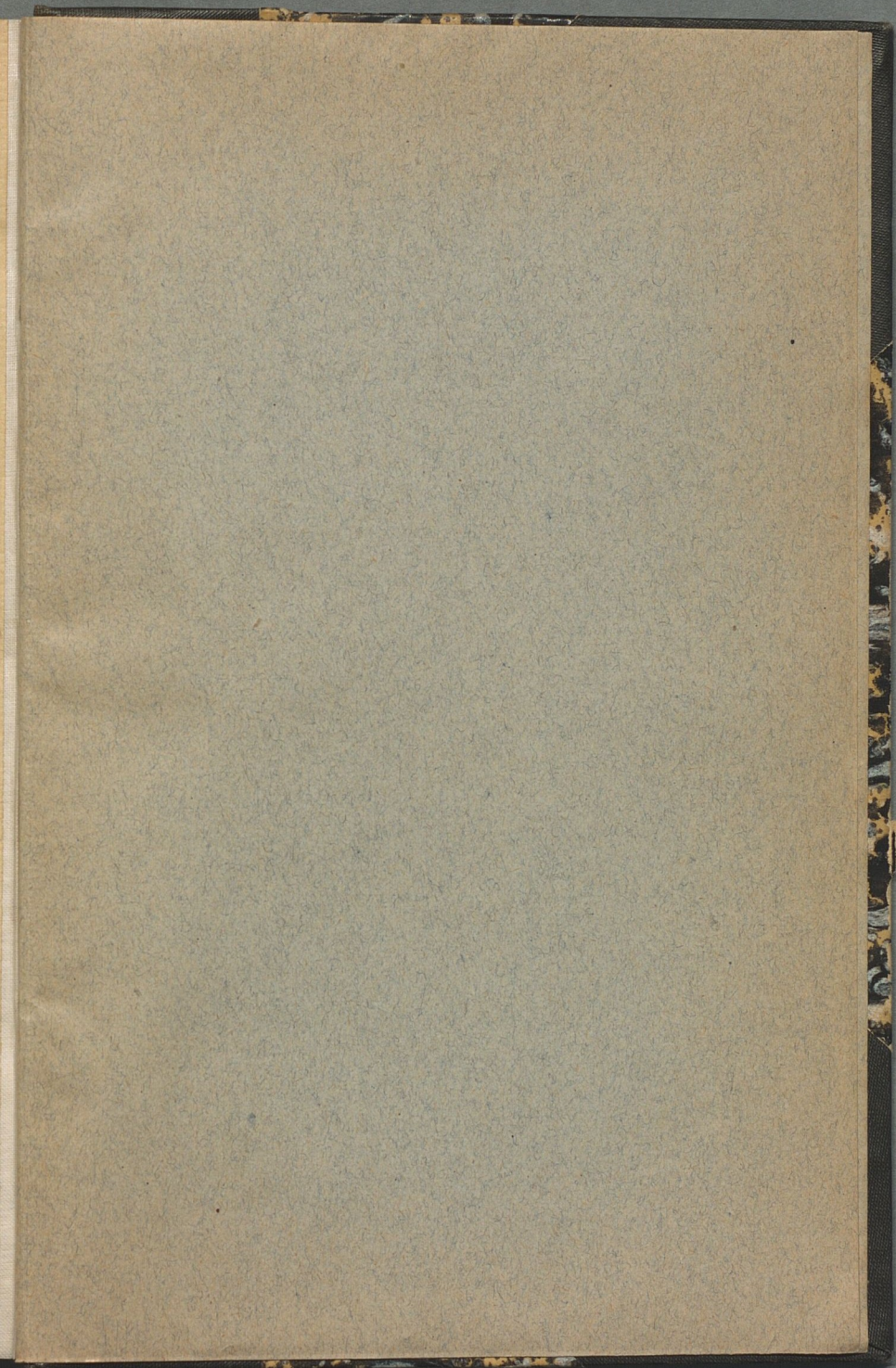
1. *De svenska fackförbundens och fackföreningarnas organisation* av Gösta Bagge 15 öre
2. *I arbetsgivarefrågan* av ingenjör R. F. Berg 25 »
3. *Stockholms kommunala affärsföretag* av fil. d:r M. Rubenson, Stockholms stadsfullmäktiges f. sekreterare..... 25 »
4. *Om Kooperation* av E. H. Thörnberg..... 50 »
5. *Industrialismen* av Eli F. Heckscher 75 »
6. *Förutsättningarna för det mindre jordbrukets ekonomiska framgång* av prof. Juhlin-Dannfelt 25 »
7. *Statens egnahemslån*. En enquête 50 »
8. *Svensk arbetarrörelse* av kassör E. Söderberg 25 »
9. *Den engelska lagstiftningen om arbetstvister* av d:r Axel Raphael 30 »
10. *Skördestrejken i Skåne 1907* av kand. G. Thunander 60 »
11. *Socialhygien* av d:r G. Stéenhoff 25 »
12. *Kommunalpolitik* av frih. Erik Palmstierna 75 »
13. *Kommunalsocialistisk bostadspolitik i utlandet* av kand. Y. Larsson..... 50 »
14. *Städerna som arbetsgivare* av redaktör E. B. Rinman 50 »
15. *Arbetsatal och kollektivafstäl* av red. E. B. Rinman 50 »

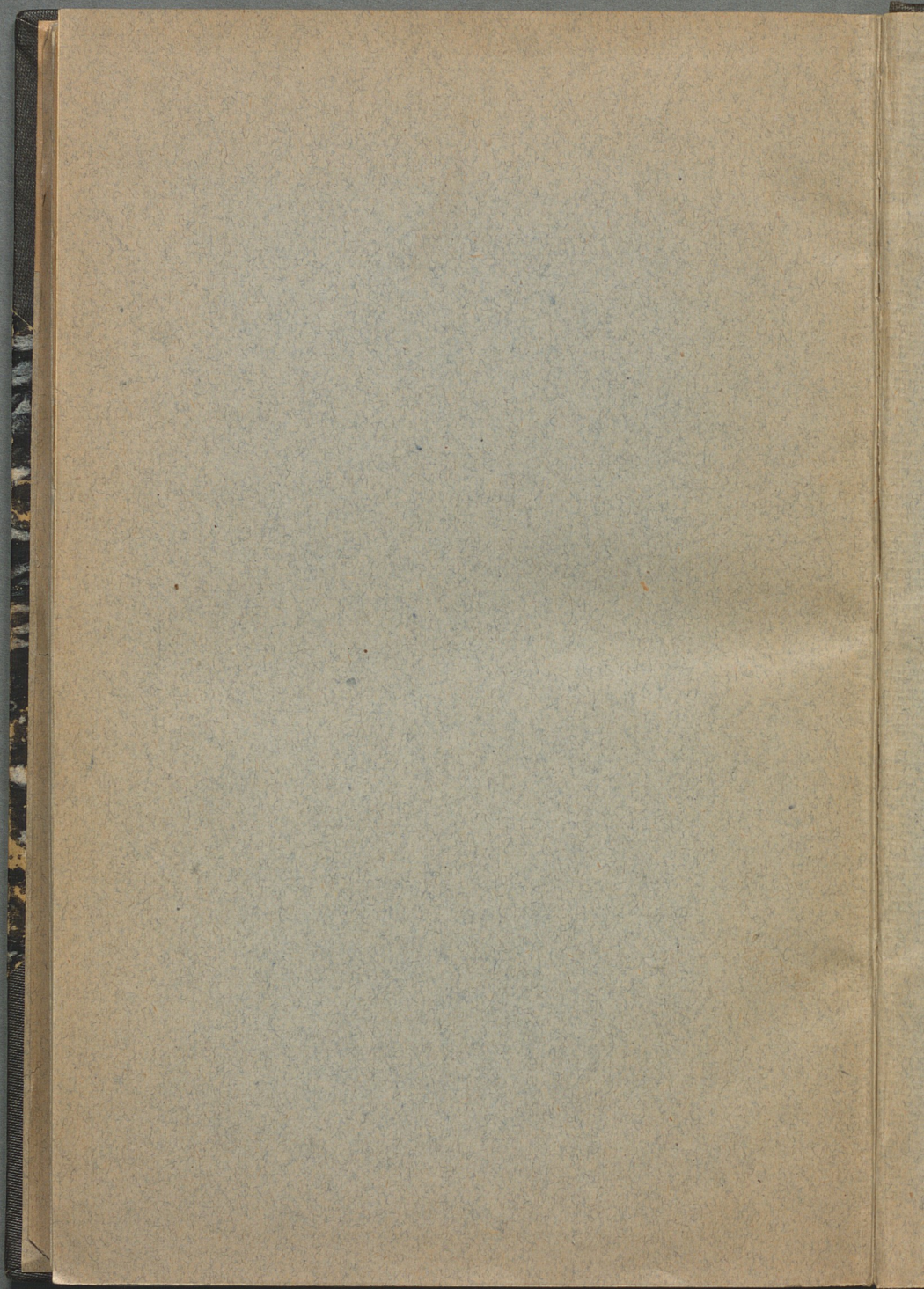
Jordreformföreningens Skriftserie.

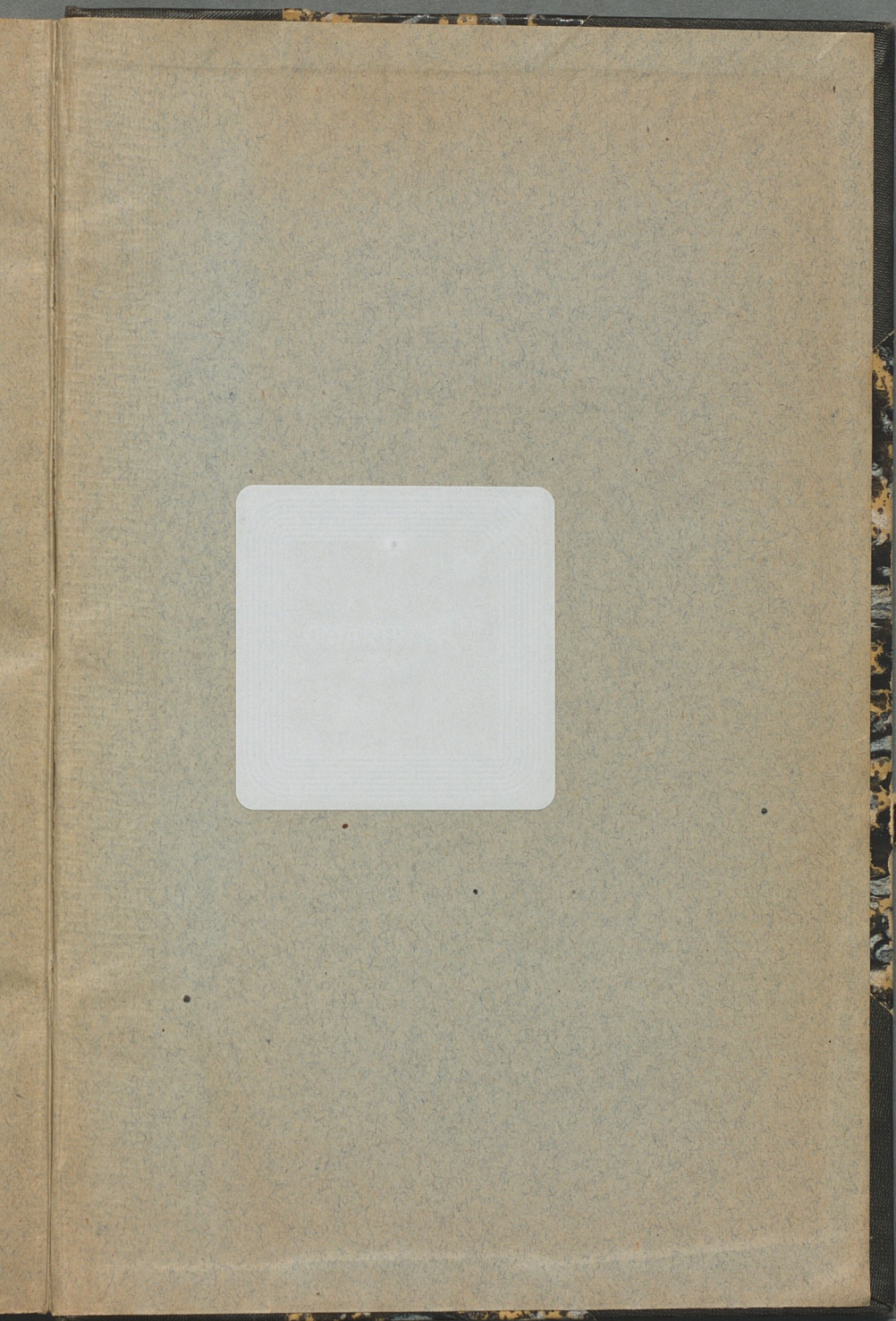
1. *Den oförtjänta värdestegringen på byggnadsgrund* av prof. Gustav Cassel..... 25 öre
2. *Städernas jordpolitik* av kapten friherre Erik Palmstierna 35 »
3. *Jordreform och Georgism* av kapten friherre Erik Palmstierna 50 »
4. *Om stadgad åborätt* av jur. kand. N. Söderqvist 30 »
5. *Jordfrågan i Finland* av d:r Hannes Gebhard 25 »
6. *Samhällets jordägarätt* av docenten Adolf Åström..... 25 »
7. *Ur ägarättens svenska historia* av friherre Erik Palmstierna 50 »
8. *Tomträtten* av hofrättsnot. frih. G. Stjernstedt 60 »
9. *Jordfrågan i städerna* av stadsingenjör Albert Liljenberg 40 »

PRIS 15 ÖRE.

STOCKHOLM
OSKAR EKLUNDS BOKTRYCKERI,
1908.

Kungl. biblioteket, Stockholm

50001

000 115 264

www.books2ebooks.eu